

- névjegyzéke – An Annotated List of the Birds of Hungary. — Magyar Madártani és Természetvédelmi, Budapest.
- MACHÁČEK P. 2009: Ptáci Lednických rybníků. — Regionální muzeum v Mikulově, Mikulov.
- ŠEVČÍK J. & ŠIMEK L. 2003: Jarní výskyt labutě malé (*Cygnus columbianus bewickii*) na Třeboňsku. — Zprávy ČSO 57: 38–39.
- TRNKA A. 1997: Aktuálny prehľad vtákov Slovenska. — Trnavská univerzita, Trnava.
- VAVŘÍK M. 2002: Zpráva Faunistické komise ČSO za období 1999–2001. — Zprávy ČSO 55: 5.
- ŽDÁREK P. 1987: Ptactvo údolní nádrže Rozkoš. — Sborník Východočeské pobočky ČSO ZK ROH Tesla Pardubice 9: 1–102.

Došlo: 3. 8. 2010

Prijaté: 8. 10. 2010

Hniezdenie čoríka bielo krídleho (*Chlidonias leucopterus*) na Slovensku po 25 rokoch

Breeding of the White-winged Black Tern (Chlidonias leucopterus) in Slovakia after 25 years

Miloš BALLA

Štátna ochrana prírody SR, Správa CHKO Latorica, M. R. Štefánika 1755, 075 01 Trebišov, Slovensko; milos.balla@sopsr.sk

Súvislý hniezdny areál čoríka bielo krídleho (*Chlidonias leucopterus*) sa rozprestiera od východnej Európy po východnú Čínu, na juhu hniezdi oddelene v Iraku. V Európe sa vyskytuje od západnej Ukrajiny a Bieloruska po Ural, ostrovčekovite hniezdi v Maďarsku, Poľsku a v Rumunsku (Cramp 1994).

Druh je z čoríkov na Slovensku najzriedkavejší. Pravidelne a početnejšie sa vyskytuje počas jarnej migrácie len v oblasti Východoslovenskej nížiny, predovšetkým na území rybníčnej sústavy pri Ináčovciach, ale aj tu jeho početnosť výrazne kolíše. Hniezdenie tohto druhu na Slovensku bolo doložené len v oblasti Medzibodrožia. Po prvý raz bolo zistené v r. 1977 pri obci Leles. V rokoch 1979–1982 a 1985 čoríky bielo krídle hniezdili pri Boľanoch. Od r. 1986 z dôvodu poklesu spodných vôd došlo k zániku hniezdného biotopu (Danko & Matušík 1995). Odvtedy

hniezdenie na Slovensku zistené nebolo a ani po výraznom zlepšení lokalít v Medzibodroží koncom 90. rokov 20. stor. sa tam čoríky ako hniezdiče nevrátili.

K opätovnému zahniezdeniu došlo až v r. 2010 na lokalite Opátske piesky medzi obcami Strážne a Somotor (okr. Trebišov). Toto pomerne rozsiahle územie sa využíva hlavne ako lúky a pasienky na extenzívny chov dobytky a je charakteristické výskytom nízkych pieskových dún a presypov, popretkávaných pomerne hustou sieťou mokradí v bezodtokových terénnych depresiách s hĺbkou vody 0,1–1,5 m. Extrémne dlhodobé zrážky v tomto roku spôsobili výrazné zdvihnutie hladiny podzemných vôd, v dôsledku čoho voda vystúpila z depresií a zaplavila aj pomerne veľké plochy okolitých lúk už s vysokým porastom tráv (obr. 1). Čoríky bielo krídle (5 jedincov) boli na tejto lokalite prvýkrát pozorované koncom mája, ale 8. 6. 2010 sa tu

Obr. 1. Hniezdny biotop čoríkov bielokrídlych. Strážne, 18. 6. 2010 (Foto: M. Balla).

Fig. 1. Breeding habitat of White-winged Black Terns. Strážne, June 18, 2010 (Photo by M. Balla).

Obr. 2. Samec čoríka bielokrídleho s potravou pre samicu (Foto: M. Balla).

Fig. 2. Male of the White-winged Black Tern offering food to a female (Photo by M. Balla).

nachádzalo už vyše 200, ktorých správanie sa – prelietavanie s hniezdnym materiálom, nosenie žiab a vážok, útoky na prelietajúce kane močiarne – jasne naznačovalo, že na lokalite sa chystajú hniezdiť (obr. 2). Počas nasledujúcej kontroly 11. 6. 2010 bol celkový počet odhadnutý na 90–100 párov. Približne tretina zahniezdila na zaplavených lúkach s výškou vody 20–50 cm, kde na stavbu hniezd využili poľahnuté

zaplavené trávy, ostatné zahniezdili v stálych mokradiach s hustými porastmi steblovky a ostríc. Žiaľ z dôvodu výrazného oteplenia ako aj pieskového podložia došlo k pomerne rýchlemu úbytku vody na zaplavených lúkach, takže 18. 6. 2010 tu už bola väčšina hniezd takmer na suchu a zničená hlavne bocianmi bielymi. Prvé lietajúce mláďatá boli pozorované 9. 7. 2010, úspešné vyhniezdenie sa predpokladá približne len u 40 % hniezdiacich párov.

V spoločnosti čoríkov na lokalite hniezdili *Tachybaptus ruficollis*, *Fulica atra*, *Anas querquedula*, *Anas platyrhynchos*, *Gallinula chloropus* a *Botaurus stellaris*. Zaujímavá bola reakcia čoríkov na vtáky hniezdiace v susedstve ich hniezd. Kým potápky a kačice si takmer nevšimli, pri každom priblížení lysky ku hniezdam nasledovali zo strany čoríkov prudké útoky, čo naznačovalo, že aj lyska pravdepodobne patrí k plieničom hniezd.

Sporadické hniezdenie čoríkov s nezvyčajne vysokým počtom párov v rokoch s početnými dažďami a v súvislosti s tým zaplavením lúk je známe napr. zo susedného Maďarska na Hortobágyi v rokoch 1977, 1997, 1999 a 2000. V poslednom uvedenom roku zahniezdil rekordný počet 2080 párov (Kovács 2004).

Literatúra

- CRAMP S. 1985: The Birds of the Western Palearctic. Volume IV. Terns to Woodpeckers. — Oxford University Press, Oxford, New York.
- DANKO Š. & MATUŠÍK H. 1995: Hniezdenie čoríka bielokrídleho (*Chlidonias leucopterus*) na Slovensku. — *Tichodroma* 8: 98–104.
- KOVÁCS G. 2004: Fehérszárnyú szerkő *Chlidonias leucopterus* (Temminck, 1815). — Pp.: 359–362. In: ECSEDI Z. (ed.): A Hortobágy madárvilága. Hortobágy Természettudományi Egyesület, Winter Fair, Balmazújváros – Szeged.

Došlo: 6. 8. 2009

Prijaté: 13. 10. 2010